

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
Přírodovědecká fakulta
Katedra sociální geografie a regionálního rozvoje

**GEOGRAFICKÉ ASPEKTY
PODPORY ZAKLÁDÁNÍ PRŮMYSLOVÝCH ZÓN
V ČESKÉ REPUBLICĚ**

(bakalářská práce)

Jana DUNDÁLKOVÁ

Vedoucí práce: Mgr. Rudolf Štika

PRAHA 2006

Tímto bych chtěla poděkovat panu Mgr. Štikovi za jeho cenné připomínky a trpělivost při vedení této bakalářské práce. Dále děkuji všem ostatním za podporu, kterou mi po dobu psaní projevovali.

Prohlašuji, že jsem zadanou bakalářskou práci vypracovala sama a že jsem uvedla veškeré použité informační zdroje.

Praha 14. 8. 2006

Dunová Brona

podpis

ABSTRACT:

DUNDÁLKOVÁ, J. (2006): Geographical Aspects of the National Support of Preparation of Industrial Zones in the Czech Republic. Bachelor Thesis. Charles University, Prague, 40 pgs.

Supporting of industrial zones is one part of the incentive system which main aim is to promote economic development and create jobs in the Czech Republic. The main goal of this paper is to introduce the programmes connected with national support of the preparation of industrial zones in the Czech Republic and present the results of the qualitative analysis using the statistical data from the years 1998 – 2004 provided by CzechInvest.

The analysis was divided into two parts. The first part is focused on the localization of the industrial areas in connection with the national urban system and with unemployment in the regions. In the paper there is shown a preference of the biggest centers by the investors but at the same time the development of the industrial zones close to the smaller towns. The rate of unemployment in the region can be used as one of the localization factors, but we cannot expect significant decline of unemployment only through establishing of the industrial zone in the region.

The second part deals with the inner structure of the industrial areas. The rate of the land occupied by investors within the industrial zones is different among regions. The success in attracting investors depends on the business climate in the region and on the time passed since the preparation of the infrastructure of the industrial zone. Finally there are shown the regional patterns of the foreign investors in the Czech Republic depending on the country of origin of the investments.

OBSAH:

ABSTRACT:.....	3
Seznam obrázků:	5
Seznam tabulek:	5
Seznam zkratk:	5
1. Úvod.....	6
2. Teoretické přístupy k problematice průmyslových zón	8
2.1. Lokalizační faktory	8
2.2. Dopady zahraničních investic	10
2.3. Implikace vycházející z teorií regionálního rozvoje.....	11
3. Vývoj podpory průmyslových zón v ČR.....	14
3.1. Historie poskytování investičních pobídek	15
3.2. Program na podporu rozvoje průmyslových zón.....	17
3.3. Operační program průmysl a podnikání	18
4. Makropolitické aspekty lokalizace průmyslových zón.....	20
4.1. Lokalizace průmyslových zón v návaznosti na sídelní systém.....	20
4.2. Vztah průmyslových zón a nezaměstnanosti.....	23
4.2.1. Nezaměstnanost jako lokalizační faktor	24
4.2.2. Nezaměstnanost jako evaluační kritérium	26
4.3. Souvislosti s tendencemi vývoje regionální diferenciace	28
5. Vnitřní struktura průmyslových zón.....	30
5.1. Analýza průmyslových zón dle zaplněnosti	30
5.2. Objem investic a pracovních příležitostí v průmyslových zónách	33
5.3. Složení investorů dle zemí původu.....	34
6. Závěr	37
7. Použitá literatura	39

Seznam obrázků:

Obr. 1: Vývoj výše dotací vyčleněných ze státního rozpočtu k realizaci PPRPZ v letech 1998 – 2004 (v milionech Kč).....	15
Obr. 2: Lokalizace podpořených průmyslových zón v letech 1998 – 2004	16
Obr. 3: Podíl počtu průmyslových zón, velikosti podpořených území, počtu investorů a ekonomicky aktivních obyvatel dle velikostních kategorií obcí.....	21
Obr. 4: Porovnání míry nezaměstnanosti v okresech s průměrem ČR v roce 1998	24
Obr. 5: Výše investice v okresech (2004)	25
Obr. 6: Předpokládaná nově vytvořená pracovní místa v okresech (2004).....	25
Obr. 7: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti mezi lety 1998 a 2004.....	26
Obr. 8: Obsazenost průmyslových zón, velikost podpořeného území a velikost území vymezeného územně plánovací dokumentací dle krajů.....	32
Obr. 9: Velikost investice a počet pracovních míst na hektar dle krajů	33
Obr. 10: Složení investorů dle zemí původu v krajích	35

Seznam tabulek:

Tab. 1: Poměr počtu průmyslových zón, zainvestovaných ploch a počtu investorů k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu ve vybraných velikostních kategoriích obcí.....	21
Tab. 2: Závislost změny míry nezaměstnanosti na velikosti podpořeného území, výši investice a předpokládaným počtem nových pracovních příležitostí.....	27

Seznam zkratk:

EAO	- ekonomicky aktivní obyvatelstvo
OPPP	- Operační program průmysl a podnikání
PPRPZ	- Program na podporu rozvoje průmyslových zón
PZI	- přímé zahraniční investice
TNC	- transnational corporations
UNCTAD	- United Nations Conference on Trade and Development
ÚPD	- územně plánovací dokumentace

1. Úvod

Průmyslové zóny v České republice podporované Ministerstvem průmyslu a obchodu jsou koncipovány jako jedna z oblastí sektorových politik s regionální dimenzí, která mimo jiné přispívá k rozvoji problémových území. V rámci Programu na podporu rozvoje průmyslových zón fungujícího od roku 1998 a nově také Operačního programu průmyslu a podnikání je pozornost zaměřena nejen na přípravu nových území, ale i revitalizaci zastavěných nevyužívaných ploch. Přestože se projevuje snaha získávat silné zahraniční investory, dotace a investiční pobídky mohou čerpat i české firmy a podniky.

Problematika průmyslových zón se stala aktuální zejména v 90. letech díky vzrůstajícím problémům ve strukturálně postižených regionech procházejících transformačním procesem, který byl provázen uzavíráním velkých podniků a nárůstem nezaměstnanosti. V současné době je toto téma mediálně velmi rozšířené a to převážně v souvislosti s velkými zahraničními investicemi zejména do automobilového průmyslu. K popularizaci fenoménu průmyslových zón přispívají i četné studie o vlivu přímých zahraničních investic na regionální rozvoj a celkový ekonomický růst hostitelské ekonomiky.

Vzhledem ke krátkému časovému odstupu od počátku aplikace programů na podporu průmyslových zón v České republice ještě nelze jednoznačně analyzovat dopady, které zóny přinášejí regionům i jednotlivým ekonomickým subjektům. Hlavním podkladem pro kvantitativní analýzu jevů byla data poskytnutá agenturou CzechInvest, která zachycovala období mezi roky 1998 a 2004. Během této doby bylo podpořeno 89 lokalit, o které projevil zájem 289 investorů. Proto je třeba tuto práci vnímat spíše jako základní náhled na problematiku. Pokouší se najít odpověď zejména na následující výzkumné otázky spojené s lokalizací podporovaných území a jejich strukturou:

Otázka 1: Jaká je souvislost lokalizace průmyslových zón s existujícím sídelním systémem?

Předpoklad: Zóny budou budovány zejména v blízkosti velkých měst, kde lze předpokládat kumulaci pracovních sil, dobré napojení na dopravní infrastrukturu, přítomnost eventuálních subdodavatelů a dalších služeb. Tato centra lze pak brát jako póly rozvoje regionu.

Otázka 2: Existuje vztah mezi mírou nezaměstnanosti v regionu, velikostí investic a počtem vytvořených pracovních míst?

Předpoklad: Průmyslové zóny budou více lokalizovány v problémových regionech, tzn. v regionech s velkou nezaměstnaností. Důvodem je poskytování větších pobídek v těchto

oblastech a dostatek volných pracovních sil pro nové výrobní závody. Lze očekávat příznivé dopady lokalizace průmyslové zóny na nezaměstnanost v regionu.

Otázka 3: Jaká je zaplněnost vytvořených průmyslových zón?

Předpoklad: V místech s atraktivnějším podnikatelským prostředím a polohou budou zóny plnější než jinde. Zároveň zóny vybudované dříve budou vykazovat větší procento zaplněnosti.

Otázka 4: Jaká je regionální struktura investorů dle země původu?

Předpoklad: Jednotlivé kraje se budou odlišovat dle převažující země původu investorů, což by mohlo indikovat přítomnost „národních clusterů“. Je to dáno tendencemi investorů se shlukovat, což umožňuje využívání partnerských a subdodavatelských vazeb. Zahraniční investoři, zejména pocházející ze sousedních zemí, budou mít snahu o lokalizaci své investice do regionu nejbližšího ke své zemi původu.

Bakalářská práce je rozdělena do čtyř dílčích částí. Kapitola „Teoretické přístupy k problematice průmyslových zón“ je pokusem o přehled faktů publikovaných v odborné literatuře, která se zabývá průmyslovými zónami, přímými zahraničními investicemi a lokalizačními faktory. Ve druhém bloku je provedeno shrnutí vývoje poskytování podpory průmyslovým zónám v České republice a nastínění implementační struktury Programu na podporu rozvoje průmyslových zón a Operačního programu průmyslu a podnikání – Priorita 1, které definují cíle a podmínky udělování dotací pro investiční projekty.

Zbývající dvě části již vycházejí z analýzy dat získaných od CzechInvestu. Kapitola „Makropolitické aspekty lokalizace průmyslových zón“ se zabývá problémem jejich lokalizace se zřetelem na existující sídelní systém, regionální diferenciaci a míru nezaměstnanosti. Poslední část klade důraz na vnitřní strukturu průmyslových zón, a to z hlediska jejich zaplněnosti v souvislosti se studii o podnikatelské atraktivitě regionů a dále analýzou zemí původu investorů v podporovaných zónách.

2. Teoretické přístupy k problematice průmyslových zón

Při analýze rozmístění průmyslových zón je třeba brát v úvahu, že jejich budování není proces elementární, ale velice komplexní. Při lokalizaci je nutno zohlednit zájmy různých subjektů k nimž patří investoři, kterými jsou mnohdy velké nadnárodní korporace se svými rozvojovými, finančními a marketingovými strategiemi, a stát případně obce a kraje, jejichž snahou je celkový ekonomický růst a pomoc problémovým regionům. K celému tomuto procesu dochází v geografickém prostoru se značně specifickými výchozími podmínkami pro příchod investorů v regionech.

Vzhledem k faktu, že k významnějšímu rozmachu budování průmyslových zón dochází v České republice až od konce 90. let, nejsou k dispozici dostatečné prameny zabývající se touto problematikou na teoretické úrovni. V této souvislosti lze ale zmínit práci Petera Halla (2002), který definuje regionální plánování jako formu pomoci oblastem trpícím ekonomickými problémy. Hall popisuje vývoj různých typů rozvojových areálů ve Velké Británii, které se lišily podmínkami pro poskytování podpory během jednotlivých period britské regionální politiky. Hlavním cílem „development areas“ bylo vytváření pracovních míst a podmínkou byla lokalizace výhradně průmyslové výroby. Dalším typem byly „development districts“, které byly flexibilnější s možností umístění nejen výroby, ale i služeb, což mělo vést k vytvoření pólu růstu v regionu. V souvislosti se vstupem Velké Británie do EU proběhla změna na „assisted areas“, které podléhají podmínkám pro čerpání podpory ze strukturálních fondů.

Lze se jen domnívat, že v zemích západní Evropy nedocházelo k tak výraznému a prudkému rozvoji průmyslových zón jako v České republice a ostatních postkomunistických státech, čímž lze vysvětlit absenci tohoto specifického tématu v odborné zahraniční literatuře. Východiskem pro tuto práci může být pokus o syntézu složek, které se jeví jako klíčové v přístupu k průmyslovým zónám. Jsou jimi hlavní lokalizační faktory z pohledu investorů i státu, dopady přímých zahraničních investic na hostitelskou ekonomiku i území a teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji.

2.1. Lokalizační faktory

Analýzami lokalizačních faktorů se zabývá řada autorů, což znamená existenci velkého počtu klasifikací dle různých hledisek. Představitel Nové ekonomické geografie P. Krugman (1991) poskytuje moderní interpretaci aglomeračních výhod definovaných A. Marshalllem.

Podle nich se investoři snaží o získávání výhod umožněných společným pracovním trhem, dodavatelskou sítí a přenosem informací. Zdůrazňuje i širší vazby při lokalizaci průmyslové výroby, kdy se projevují tendence k upřednostňování oblastí s koncentrací obyvatel, kteří jsou nezbytnou součástí pracovního i spotřebitelského trhu.

UNCTAD ve své World Investment Report (2001) zmiňuje, že tradiční faktory jako velké národní trhy, přítomnost přírodních zdrojů a levné pracovní síly ztrácejí na svém významu. Naopak stoupající vliv na rozhodování investorů o umístění investic má dle UNCTAD politický rámec, obchodní podpory a technologický pokrok.

Politicky liberální prostředí je investory velmi vyhledávané, přičemž hlavní důraz je kladen zejména na míru regulace přímých zahraničních investic (PZI) státem, kdy dochází k selekci původu a složení příchozích investic, na obchodní politiku státu a uzavřené mezinárodní smlouvy. Důležitá je také podpora přílivu investic zahrnující propagaci cílové ekonomiky, poskytované investiční pobídky a co největší usnadnění investování.

Klasifikací dle UNCTAD se podrobněji zabývá P. Kousalová (2005), která ve své práci nabízí i další lokalizační kritéria jako například institucionální prostředí, zdůrazňující stabilní politické a sociální prostředí, a stav byrokracie, která může usnadnit či ztížit jednání s investorem. Administrativní bariéry spočívají zejména v možnosti přístupu k volným (zejména zainvestovaným) pozemkům a jejich případnému převodu na investora a dále na rychlosti úředního řízení při udělování územního a stavebního povolení.¹

Specifikem pro Českou republiku, respektive všechny tranzitivní ekonomiky, byl v 90. letech přechod od socialistické k tržní ekonomice, který pro investory představoval ekonomické i politické riziko, které by mohlo mít vliv na provedené investice. V literatuře jsou diskutovány i efekty období očekávání vstupu České republiky do EU (např. Kaminsky 2001).

Faktorové analýzy vycházející ze studie Netherlands Economic Institute (1993) provedl M. Viturka (2000). Základem těchto analýz je odhad váhy jednotlivých lokalizačních faktorů v rozhodovacím procesu investorů. Výsledky jsou interpretovány dle jednotlivých vymezených skupin faktorů a typů investičních aktivit. Jako nejdůležitější se jeví obchodní faktory (blízkost trhů a vzájemné vazby firem), dále dostupnost a kvalita pracovních sil a nezanedbatelnou roli hraje i nabídka a cena rozvojových ploch.

---

¹ To platí i při schvalování EIA (Posuzování vlivu na životní prostředí), eventuálně IPPC (Integrovaná prevence a omezování znečištění), apod.

Na podobném principu má vypracovanou vlastní metodiku agentura CzechInvest. Při výběru konkrétních vhodných lokalit pro průmyslové zóny je užíváno bodování pozitivně ceněných jevů jako jsou vyjasněné vlastnické vztahy v území, dopravní napojení, míra nezaměstnanosti a další.

Druhou stranou v lokalizačním procesu je stát se svou představou makroekonomického cíle, z něhož vychází i celková rozvojová strategie (Viturka 2000). Jsou vytvářeny modely pravděpodobnostního charakteru, které mají za cíl vymezit hlavní rozvojové póly a osy, které by reflektovaly potřeby jednotlivých území i zájmy investorů.

S tím souvisí další úloha státu, kterou je celková koordinace zúčastněných lokálních a regionálních úřadů veřejné správy i ostatních aktérů. Existuje riziko soupeření jednotlivých regionů v rámci státu mezi sebou, což by mohlo mít za následek fiskální válku a ztrátu prosperity země (UNCTAD 2001). Zmíněno je i nebezpečí na straně rozvojových agentur, které by při nedostatečné kooperaci mohlo vést k neschopnosti dostát slibům daným investorům.

2.2. Dopady zahraničních investic

V předchozí části byly nastíněny faktory prostorového rozmístění investic, je nutno se však zamyslet nad dopady PZI na hostitelskou ekonomiku. Podle rozšířeného názoru, který uvádí i M. Viturka (2000), je zdůrazňována důležitost podpory investic, díky kterým je umožněno i méně vyspělým zemím zapojit se do globálních ekonomických struktur a získat tak snazší přístup na trhy vyspělejších zemí. Toto je ještě umocňováno v případě transformujících se zemí střední a východní Evropy, kdy zahraniční investice přispívají k restrukturalizaci ekonomik a mohou usnadnit přechod ke konkurenceschopnosti založené na znalostech.

Pozitiva i negativa zahraničních investic detailně zpracovávají mnozí autoři, např. Pavlínek (2004) či analýza společnosti Newton Holding (4/2001).

Vazby mezi státní ekonomikou a zahraničními investicemi nelze zpochybňovat, je důležité se však pozastavit nad jejich kvalitativní povahou a hloubkou. Tendence ukazují snahu státu pomocí PZI stimulovat ekonomickou aktivitu v regionu a nahradit dovážené materiály vlastními zdroji, což vede k rozšíření a posílení vazeb (UNCTAD 2001).

Velmi diskutovaným tématem je technologický transfer (viz např. Srholec 2003). Cílem státu je zvýšit potenciál transferu právě přes PZI. Srholec ve své studii (2003) uvádí tři

stupně vedoucí k prohloubení vazeb. Prvním krokem jsou investiční pobídky, které mají za cíl přitáhnout investory, druhým je stimulace vazeb mezi PZI a domácími subjekty prostřednictvím utváření clusterů a subdodavatelských sítí. Třetím stupněm je růst absorpční schopnosti ekonomiky podporou vědy a výzkumu v hostitelské zemi.

Naproti tomu stojí ovšem zahraniční investoři, jejichž snahou je naopak co nejvíce redukovat technologický transfer z důvodu zachování komparativních výhod v používaných technologiích (Srholec 2003). K omezování dochází také na úrovni subdodavatelů, kdy nadnárodní společnosti (transnational corporations – TNC) dávají přednost vytváření clusterů se subjekty z vlastních zemí a domácí zdroje využívají pouze v nezbytných případech (UNCTAD 2001).

Určitý způsob regulace dopadů nabízí vhodná vládní politika, která může minimalizovat negativa a posílit výhody z PZI. UNCTAD shrnuje obecné regulační rámce, které by měly být uplatňovány při výběru investorů, a zejména zdůrazňuje nutnost podpory programů s cílem co největšího kvalitativního prohloubení vazeb mezi TNC a domácími podniky.

Investičními pobídkami se dále zabývají Plojhar a Srholec (2004), kteří zmiňují, že rozsah a zaměření investičních politik by měl být v souladu s celkovou strategií hospodářské politiky státu. V jejich práci jsou investiční pobídky definovány jako měřitelné výhody poskytnuté vládou, přičemž podpory by měly být poskytovány domácím i zahraničním podnikům. K regulaci dochází pomocí vytváření konkrétních „balíků“ investičních pobídek, mezi něž patří i podpora a budování průmyslových zón a technologických parků (Plojhar, Srholec 2004). Trendem ve vyspělých zemích je posun v lákání investorů z celostátní na regionální úroveň.

V literatuře je také zdůrazňována důležitost kontroly plnění závazků investory (Plojhar, Srholec 2004). Monitorovací systém by měl být zaměřen komplexně. Je nutné, aby zahrnoval koordinaci zapojených administrativních subjektů, zapojení privátního sektoru a zejména evaluaci výsledků pobídkových programů (UNCTAD 2001). Jen tak lze docílit získání maximální flexibility ekonomiky a minimalizaci rizik související s PZI.

2.3. Implikace vycházející z teorií regionálního rozvoje

Při pokusu o výběr zastřešující teorie regionálního rozvoje pro problematiku průmyslových zón neexistuje v literatuře shoda. Viturka (2000) se přiklání k interpretaci

Perrouxovy teorie polarizovaného rozvoje. Vysvětluje to předpokladem, že ekonomický rozvoj se v tržní ekonomice projevuje územně diferencovaným způsobem, přičemž je zdůrazňována klíčová role vybraných sídelních center označovaných jako póly rozvoje. Tato území disponují tzv. hnacími jednotkami, což mohou být například průmyslové zóny, představující dynamický faktor regionálního růstu.

Základem pro praktickou aplikaci teorie polarizovaného rozvoje je identifikace regionů s předpoklady pro možné urychlení růstu lokalizací hnacího prvku do regionu. Východiskem jsou již zmiňované analýzy lokalizačních faktorů. Pro území České republiky byla vypracována i studie hodnotící investiční atraktivitu jednotlivých oblastí (Viturka a kol.: Investiční atraktivita vybraných měst České republiky).

Současně je teorie polarizovaného rozvoje slučitelná s teorií střediskových resp. centrálních míst, vycházející z funkčně podmíněné hierarchické diferenciaci sídelních center, neboť ekonomický rozvoj má tendenci postupovat po hierarchické stupnici od vyšší úrovně k nižší (Viturka 2000). Toto potvrzuje i Pavlínek (2004), který zmiňuje tendenci přímých zahraničních investic koncentrovat se do vyspělých regionů. Také dle zkušenosti CzechInvestu při konkrétní lokalizaci místa pro průmyslovou zónu investoři preferují regiony s vyspělou infrastrukturou a dostatkem kvalifikovaných pracovních sil.

Na druhé straně se ovšem ve stále větší míře prosazují přístupy působící z pozice endogenního růstu, orientované na rozvoj znalostní báze regionů cestou zkvalitňování lidského kapitálu a podpory inovací (Viturka 2000). Jedním z možných pohledů je i přístup P. Kousalové, která ve své práci zmiňuje jako výchozí teorie flexibilní specializace a teorii učících se regionů. Východiskem těchto teorií je předpoklad, že zdrojem konkurenceschopnosti je existence sítí vazeb, díky kterým dochází k technologickému a inovačnímu přenosu (Blažek, Uhlíř 2002). K tomu má dojít prostřednictvím aktivace vnitřních potenciálů a iniciativy aktérů prostřednictvím podpory vzdělání a R&D, s ohledem na kulturně-historický vývoj.

Zhodnocení teoretických přístupů věnujících se problematice regionálního rozvoje, lokalizačních faktorů a dopadu PZI na hostitelskou ekonomiku přispěly k formulaci předpokladů ověřovaných v této práci. Identifikace rozvojových center přispívá ke vhodné lokalizaci průmyslové zóny v návaznosti na sídelní systém České republiky a zároveň předurčuje úspěšnost při jejím zaplňování. Naopak endogenní přístup může napomoci rozvoji

vazeb propojujících investice s českou ekonomikou a jeho význam se zvětšuje v regionech s významným podílem domácích investorů. Nezaměstnanost je pak jedním z klíčových lokalizačních faktorů a citlivým ukazatelem dopadů investičních projektů v regionu.

3. Vývoj podpory průmyslových zón v ČR

Cílem této kapitoly je poskytnout základní přehled pojmů používaných v problematice investičních pobídek, zachytit hlavní etapy poskytování podpory a zmínit nejvýznamnější programy, které definují pravidla při získávání dotací.

Podpora průmyslových zón v České republice by měla napomoci ke zvyšování konkurenceschopnosti investičního prostředí, s důrazem na regiony s nejvyšší nezaměstnaností (zvýhodněné díky systému pobídek), a k vytváření předpokladů pro vznik nových pracovních míst. Poskytování investičně připravených území v průmyslových zónách je pouze jednou součástí celého systému investičních pobídek, který dále obsahuje pětiletý odklad platby daně z příjmu právnických osob, bezúročné půjčky na zřízení nových pracovních míst (zejména v regionech s vysokou nezaměstnaností), granty na školení a rekvalifikace pracovníků a další.

Základním pojmem užívaným v této práci je průmyslová zóna, která je definována jako „ucelené souvislé území vymezené v závazné části schváleného územního plánu velkého územního celku či obce jako území vhodné pro umístění průmyslové výroby, obchodu a služeb nebo jako území současně zastavěné převážně objekty pro průmyslovou výrobu, obchod a služby“ (PPRPZ, CzechInvest). Dále jsou stanoveny minimální výměry zón a dle priorit jsou průmyslové zóny členěny na strategické, pobídkové a rozvojové.² Dále pravidla poskytování podpory definují pojem podporovaný investor, kterým se rozumí „fyzická či právnická osoba, která na území průmyslové zóny podpořené v rámci Programu vytvoří podmínky pro vznik nových pracovních míst v oborech zpracovatelského průmyslu vyjma oborů zaměřených na prvotní zpracování surovin, v oborech strategických služeb, v technologických centrech a v oblasti výzkumu a vývoje“ (PPRPZ, CzechInvest). I zde jsou dále stanoveny kategorie investorů vážných, významných a strategických.³

---

² strategická zóna – mající rozlohu nejméně 200 ha v případě greenfields, nejméně 100 ha v případě brownfields nebo připravovaná pro strategického investora; pobídková zóna - je přítomen investor, který splňuje podmínky pro poskytnutí pobídky; rozvojová zóna – určena pro bezpobídkové investory, doporučeno získávat finance z jiných zdrojů, pomoc prostřednictvím zařazení do databáze průmyslových zón

³ vážný investor – plocha výrobní haly v umístěné průmyslové zóně musí mít rozlohu nejméně 1000 m²; významný investor – předložil záměr získat podporu dle zvláštního zákona o investičních pobídkách; strategický investor – zaváže se k investici nejméně 4 miliardy Kč a vytvoří nejméně 1000 nových pracovních míst

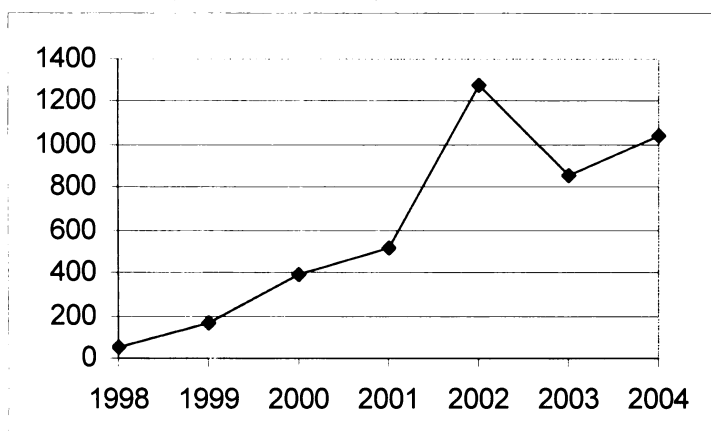
3.1. Historie poskytování investičních pobídek

Do roku 1998 neměla Česká republika k dispozici ucelenou politiku na podporu investic. Příliv zahraničních investic do země byl realizován díky její přirozené atraktivitě z hlediska její polohy i relativně ekonomicky a politicky stabilnímu prostředí v porovnání se sousedními zeměmi (Jahn 2001). Existovala možnost získání podpory, ta však byla vyjednáвана individuálně, na základě konkrétních poptávek investorů a jednotlivá rozhodnutí o získání pomoci schvalovala na svém zasedání vláda ČR.

Nutnost zvýšení konkurenceschopnosti české ekonomiky si vyžádala vypracování komplexnějšího programu podpory. Na základě usnesení vlády z roku 1998 byl schválen Systém na podporu průmyslových zón pro období 1998 – 2000, který obsahoval metodické pokyny pro poskytování dotací ze státního rozpočtu a zabezpečení realizace programu prostřednictvím budování infrastruktury a inženýrských sítí v průmyslových zónách. Od roku 2001 se stal klíčovým v této oblasti Program na podporu rozvoje průmyslových zón (PPRPZ), který funguje ve správě Ministerstva průmyslu a obchodu, resp. agentury CzechInvest.

Prvními schválenými investičními akcemi v roce 1998 se stala příprava průmyslových zón pro města Karviná a Bystřice pod Pernštejnem, kterým byla poskytnuta dotace ve výši 55,5 milionů Kč. V následujících letech bylo ze státního rozpočtu na realizaci projektů programu uvolněno celkem 4,3 miliardy Kč (obr. 1).

Obr. 1: Vývoj výše dotací vyčleněných ze státního rozpočtu k realizaci PPRPZ v letech 1998 – 2004 (v milionech Kč)

Zdroj: CzechInvest

Podpora byla do roku 2001 poskytována obcím na přípravu území určených pro realizaci konkrétních investičních záměrů v souvislosti s investičními pobídkami investorům

– tzv. pobídkové projekty, a na rozvoj dalších vybraných území – tzv. rozvojové projekty. Od roku 2001 byla podpora rozšířena i na kraje, akciové společnosti a právnické i fyzické osoby a došlo k rozdělení programu do čtyř podprogramů, kterým je věnován prostor v části 3.2.

Prioritou v roce 2002 byla zejména podpora přípravy strategických průmyslových zón, zejména pokračování projektu Toyota Peugeot Citroen Assembly (TPCA) v Kolíně. Zároveň bylo významným způsobem nastartováno jednání o realizaci regenerace bývalého vojenského letiště v Žatci, kde po nutných sanacích a demolicích byla lokalizována strategická průmyslová zóna Triangle.

Na základě změny pravidel programu dochází od roku 2003 k poskytování dotace jinak než procentním podílem na uznatelných nákladech. Od tohoto roku se dotace vyplácí ve výši tzv. „nákladové mezery“, která je stanovována na základě znaleckého posudku následujícím výpočtem:

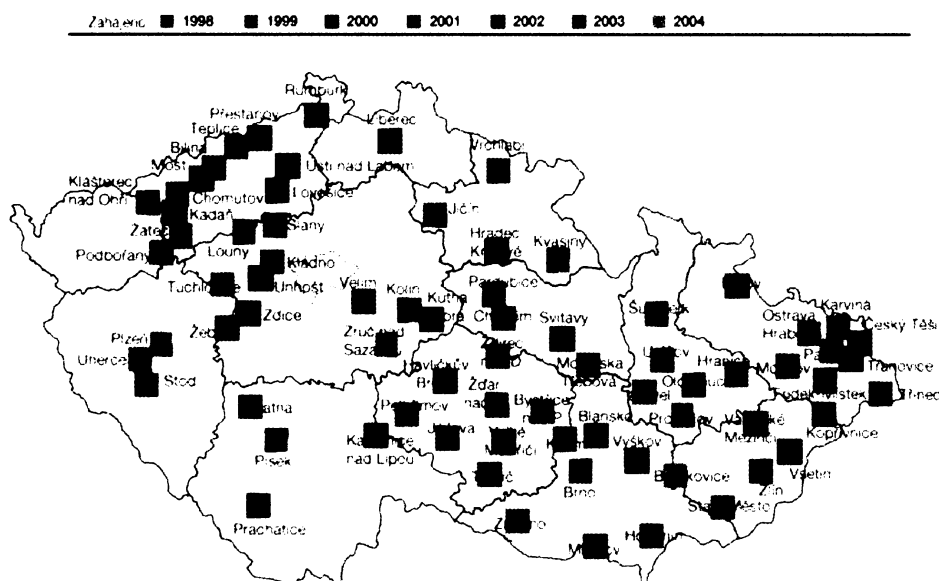
$$NM = N_u + N_t - C_p,$$

kde N_u jsou náklady úplatného nabytí nemovitosti, N_t náklady na technickou přípravu území a C_p je prodejní cena nemovitosti. V případě podprogramu Výstavba a rekonstrukce nájemních objektů je vzata v úvahu ještě proměnná N_v představující realizační náklady na výstavbu či rekonstrukci nájemního objektu:

$$NM = N_u + N_t + N_v - C_p.$$

Celkem bylo mezi lety 1998 a 2004 podpořeno 89 průmyslových zón, jejichž lokalizaci lze vidět na obr. 2.

Obr. 2: Lokalizace podpořených průmyslových zón v letech 1998 – 2004

Zdroj: CzechInvest

V souvislosti se vstupem České republiky do Evropské unie a možností čerpání financí ze strukturálních fondů jsou v současnosti projekty podpory průmyslových zón uskutečňovány zejména v rámci Operačního programu průmysl a podnikání (OPPP). Program rozvoje průmyslových zón bude omezen a dále se zaměří pouze na zóny spojené s investorem, který získá investiční pobídky (tzv. pobídkovým investorem) a regenerace území po opuštění vojenskými posádkami. Srovnání obou fungujících programů a stručný popis jejich implementační struktury je proveden v následujících částech.

3.2. Program na podporu rozvoje průmyslových zón

Program na podporu rozvoje průmyslových zón má striktně stanovená pravidla pro podávání a schvalování žádostí o dotace i následnou kontrolu a vyhodnocování výsledků.

Správcem programu je Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, jehož ministr rozhoduje o přijemcích prostředků podpory ze státního rozpočtu, a to na základě doporučení meziresortní komise. Ta se skládá ze zástupců ministerstev průmyslu a obchodu, práce a sociálních věcí, financí, ministerstva pro místní rozvoj, dopravy a spojů, zemědělství a životního prostředí. V kompetencích meziresortní komise je kromě pomoci při rozhodování o poskytnutí podpory i možnost doporučit změnu kritérií programu a dále se účastní průběžných kontrol realizovaných podpořených projektů průmyslových zón.

Realizace jednotlivých projektů PPRPZ probíhá v rámci čtyř podprogramů. Cílem podprogramu Příprava průmyslových zón je zejména přichystat podmínky pro rozvoj projektů investiční výstavby v sektorech zpracovatelského průmyslu, strategických služeb a technologických center. Snahou je přispět k procesu restrukturalizace průmyslu v České republice, proto je důraz kladen na otevírání moderních výrobních podniků s nízkou surovinovou a energetickou závislostí, vysokou přidanou hodnotou a velkým exportním potenciálem.

V rámci podprogramu Regenerace průmyslových zón je pozornost zaměřena zejména na zastavěná, ale nevyužívaná území (tzv. brownfields), podporu rekultivace životního prostředí, nahrazování starých výrobních provozů moderními typy výroby a vytváření předpokladů pro vznik nových pracovních příležitostí.

Třetí podprogram Výstavba a rekonstrukce nájemních objektů si klade za cíl stimulovat výstavbu a rekonstrukci výrobních hal a objektů pro strategické služby na území průmyslových zón za účelem jejich pronájmu moderním výrobním podnikům a podnikům

z oblasti strategických služeb a technologických center. Snahou je rozšířit nabídku volných objektů a tím zvýšit schopnost České republiky absorbovat přímé investice do odvětví závislých na okamžitém zahájení výroby.

Akreditace průmyslových zón je posledním podprogramem, který zahrnuje vytváření kvalifikačních a technických předpokladů pro profesionální správu průmyslových zón. Důležitou součástí akreditačního programu je i školení manažerů odpovědných za rozvoj investičně připravovaných území. Efektem by mělo být zvýšení konkurenceschopnosti zón v prostředí mezinárodních investic a zajištění jejich zaplněnosti, což přispěje k lepšímu zhodnocení prostředků vynaložených ze státního rozpočtu.

Základním podkladem definujícím podmínky pro poskytnutí podpory formou finančních zdrojů ze státního rozpočtu či zvýhodněného převodu pozemků a státního majetku jsou Pravidla programu na podporu rozvoje průmyslových zón s přílohami. Jejich součástí je i vypracovaná metodika objektivního vyhodnocování jednotlivých projektů formou bodových ocenění nejdůležitějších lokalizačních faktorů jako například úroveň nezaměstnanosti v regionu, dopravní infrastruktura, přítomnost dalších služeb atd.

Důležitým prvkem v procesu udělení pobídky je závěrečná evaluace projektu, kterou je povinen předložit příjemce podpory a jejíž součástí je zpráva o plnění závazných ukazatelů a podmínek a zároveň vyúčtování a finanční vypořádání prostředků státního rozpočtu poskytnutých na financování akce. Současně s tím provádí správce programu kontrolu použití podpory, která se zaměřuje zejména na soulad jejího čerpání a užití s pravidly programu a efektivnost a hospodárnost při nakládání s udělenými prostředky.

Na transparentnost a oprávněnost čerpání a užívání dotací včetně vyhodnocení deklarovaných přínosů se zaměřil i Nejvyšší kontrolní úřad ve svých kontrolních akcích číslo 01/26 a 03/31. Tím je zajištěna zpětná vazba, která napomáhá vytvoření předpokladů pro správný výběr dalších lokalit již ve fázi přípravy investičního záměru a přispívá k odstranění problémových jevů pro budoucí poskytování podpor.

3.3. Operační program průmysl a podnikání

Operační program průmysl a podnikání (OPPP) byl rozpracován na období 2004 – 2006 a je základním programovým dokumentem politiky hospodářské a sociální soudržnosti v sektoru průmyslu a podnikání. Jeho podprogram Reality zařazený do Priority 1 - Rozvoj

podnikatelského prostředí lze považovat za nástupce Programu na podporu rozvoje průmyslových zón (PPRPZ).

Program Reality je zaměřen na zlepšení podnikatelské infrastruktury prostřednictvím podpory rozvoje projektů výstavby a rekonstrukce podnikatelských nemovitostí, zejména v oblastech postižených útlumem a restrukturalizací průmyslové výroby. Cílem programu je zvýšit atraktivitu těchto strukturálně postižených regionů pro tuzemské i zahraniční investory a současně řešit problém nedostatečné nabídky podnikatelských nemovitostí (MPO 2005).

Hlavní odlišnosti obou programů spočívají zejména ve zdrojích financování a okruhu uznatelných nákladů, kde je v případě OPPP možná úhrada i inženýrských sítí jako kanalizace, vodovodu a elektrických sítí. Podpora je také určena širšímu okruhu příjemců. Rozdílné je i časování financování projektu, kdy v případě PPRPZ dochází k předběžnému poskytování dotace, u OPPP dochází ke zpětnému financování.

Administrativní postup schvalování projektů OPPP se mírně liší od postupů v rámci PPRPZ, kdy lze obecně říci, že proces schvalování je při žádostech o čerpání dotace ze strukturálních fondů pomalejší a méně flexibilní. Z toho vyplývá velká časová náročnost od podání žádosti až po vydání rozhodnutí a ukončení podpořených projektů se dá očekávat až v roce 2006 a později. Proto se tato bakalářská práce omezí pouze na analýzu průmyslových zón podpořených mezi lety 1998 – 2004 v rámci PPRPZ, kde jsou již k dispozici signifikantní výsledky.

4. Makropolitické aspekty lokalizace průmyslových zón

Jak již bylo předesláno v kapitole 2, při rozhodování o umístění konkrétní průmyslové zóny je nutno brát v úvahu množství faktorů. Ty je třeba posuzovat i v širším kontextu, zohledňujícím nejen zájmy firem a regionů, ale i pozici daného území z hlediska regionálních a lokálních vazeb, z nichž nejdůležitějšími jsou vztahy polohové a funkční.

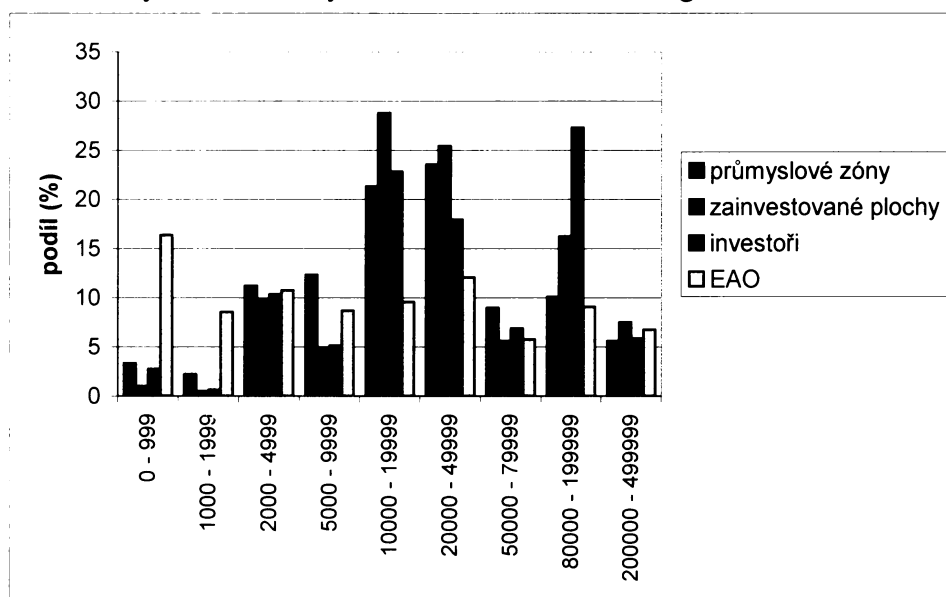
Polohové vztahy lze dělit na vertikální, které určují pozici regionu a jeho centra v sídelní hierarchii státu (Hampl 2005), a horizontální, reprezentované v podmínkách ČR zejména západovýchodním gradientem zohledňujícím polohu území vůči nadnárodním centrům rozvoje (viz Blažek, Csank, Hudeček 2005 In: Kousalová 2005). Kousalová ve své práci relativně přesvědčivě prezentuje fakt, že v případě pobídkových investorů nedochází k výraznému projevu západovýchodního gradientu. Z toho lze usuzovat, že obdobně tomu bude i u budování státem podporovaných průmyslových zón, které mají být lokalizovány zejména do regionů splňujících podmínky pro poskytnutí investičních pobídek, a proto se tímto gradientem tato práce nebude již dále zabývat.

Cílem této části práce je zaměřit se na umístění průmyslových zón v geografickém prostoru z hlediska jejich polohy u sídel, která podléhají hierarchickému a funkčnímu členění. Součástí kapitoly je i snaha najít vztah mezi lokalizací průmyslových zón a nezaměstnaností, jakožto hlavním lokalizačním i evaluačním kritériem. Tím by mělo dojít k ověření prvních dvou předpokladů. Závěrečná část se pokouší o náhled na lokalizaci průmyslových zón v kontextu probíhajících procesů ve společnosti, a to zejména v transformačním období.

4.1. Lokalizace průmyslových zón v návaznosti na sídelní systém

Hlavním východiskem pro hodnocení lokalizace průmyslových zón v návaznosti na sídelní systém bylo rozdělení zón, velikostí podpořených ploch a počet přítomných investorů do velikostních kategorií obcí s ohledem na distribuci ekonomicky aktivního obyvatelstva (EAO) v těchto kategoriích. Při určování hranic intervalů byl vzat do úvahy často diskutovaný problém s mezní hodnotou 100 000 obyvatel (např. Blažek 2002), okolo které se pohybují některá města mezoregionálního významu, a proto byla hranice snížena na 80 000 obyvatel. Výsledky jsou prezentovány v obr. 3.

Obr. 3: Podíl počtu průmyslových zón, velikosti podpořených území, počtu investorů a ekonomicky aktivních obyvatel dle velikostních kategorií obcí

Zdroj: CzechInvest a ČSÚ

Z obrázku je patrné, že se oproti prvnímu předpokladu neprojevila výrazná kumulace průmyslových zón u největších center. Naopak nejvyššího podílu průmyslových zón i rozlohy zainvestovaných ploch bylo dosaženo u měst z velikostních kategorií 10 000 – 19 999 a 20 000 – 49 999. Tyto obce mají sice i vyšší podíl na ekonomicky aktivním obyvatelstvu než vyšší velikostní kategorie, ovšem z tab. 1 je patrné, že i relativní podíly počtu průmyslových zón vztahených k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu jsou u této skupiny obcí nejvyšší. Z těchto údajů lze usuzovat, že právě velikostní skupina obcí mezi 10 000 – 19 999 a částečně i 20 000 – 49 999 obyvateli volila zakládání průmyslových zón jako jednu z priorit jejich rozvoje a potenciálně úspěšný koncept pro vyřešení svých strukturálních problémů. U větších sídel pak již takový relativně velký důraz na zakládání průmyslových zón zaznamenán nebyl.

Tab. 1: Poměr počtu průmyslových zón, zainvestovaných ploch a počtu investorů k ekonomicky aktivnímu obyvatelstvu ve vybraných velikostních kategoriích obcí

velikostní kategorie	počet zón/EAO	plochy/EAO	investoři/EAO
10 000 - 19 999	2,21	2,99	2,37
20 000 - 49 999	1,95	2,11	1,49
80 000 - 199 999	1,11	1,79	3,00

zdroj: vlastní výpočet z dat CzechInvest a ČSÚ

Důležitějším ukazatelem než je počet průmyslových zón, který je ovlivněn rozdílnými četnostmi sídel v daných velikostních kategoriích, je investičně připravená plocha. Možné využití pozemku musí být v souladu s územně plánovací dokumentací, musí mít vyjasněné

vlastnické vztahy a splňovat další technické parametry a limity (např. ochranná pásma vodních zdrojů, technické a dopravní infrastruktury atd.). Dostupnost disponibilních pozemků je tedy výrazným podmiňujícím faktorem pro rozvoj průmyslových zón, který u největších měst může fungovat jako rozvojová bariéra (např. v Olomouci, kde je přes zájem investorů nedostatek ploch vhodných pro zainvestování). Tím lze vysvětlit relativně vysoký podíl podpořených ploch v kategoriích 10 000 – 19 999 a 20 000 – 49 999, kde je větší možnost nalezení vhodných pozemků.

Překvapivým faktem u obcí v kategorii 80 000 – 199 999 je velký podíl investorů. Tímto zájmem investorů lze dokázat jejich preference atraktivních metropolitních prostředí bohatých na informace a příležitosti k obchodním kontaktům. Z porovnání podílu na zainvestovaných plochách a na počtu investorů je také patrné, že u významných center vznikají plošně větší průmyslové zóny než u menších sídel. U krajských center není výjimkou budování více průmyslových zón (např. dvě u Plzně a tři u Olomouce). Zarážející je absence zóny u Českých Budějovic a přítomnost jen relativně malého podpořeného území u Hradce Králové.

Určité zkreslení v atraktivních regionech mohou způsobit průmyslové zóny, které nebyly dotačně podpořeny, a proto nebyly do hodnocení zahrnuty. To se projevuje i v případě Prahy, která má jednoznačný charakter metropole, avšak je natolik atraktivním a prosperujícím regionem sama o sobě, že v souladu s podmínkami pro poskytování státních dotací zde nevznikla žádná podporovaná průmyslová zóna. To je také důvodem, proč v hodnocení chybí velikostní kategorie nad 500 000 obyvatel.

Poměrně nečekané je množství zón lokalizovaných u sídel pod 10 000 obyvatel. Při interpretaci je nutno vzít v úvahu diferenciaci na úrovni krajů, kde zejména na kategorii 2000 – 4999 se podílí nejvíce kraje Středočeský a Vysočina. U obou je to dáno charakterem sídelní soustavy, kde ve Středočeském kraji se projevuje výrazný omezující vliv Prahy na populační růst měst a naopak v kraji Vysočina tradiční rozdrobenost obcí a nepřítomnost silných integrujících středisek.

Obecně lze říci, v souladu s výstupy z rozhovoru na agentuře CzechInvest, že v případě obcí s méně než 10 000 obyvateli se dá budování průmyslové zóny považovat za účelné zejména ve třech případech:

- Prvním je, pokud se zóna nachází v bezprostředním zázemí centra regionálního či metropolitního významu (např. Velká Bystřice u Olomouce), které zabezpečuje přísun pracovních sil a přítomnost dalších dodavatelů.
- Druhým kritériem, které hraje důležitou roli v případě malých obcí, je celková kvalita dopravní infrastruktury a zejména lokalizace u významných dopravních os, v našich podmínkách zejména u dálnic a rychlostních silnic (např. Žebrák).
- Posledním případem, kdy lze doporučit lokalizaci průmyslové zóny do malé obce, je za předpokladu jednoznačně projeveného zájmu většího investora o její obsazení (např. Kvasiny s výrobním závodem Škody Mladá Boleslav). Jinak může dojít k případu, který lze na obr. 3 vidět v případě velikostní kategorie 5000 – 9999, kde je umístěn relativně velký podíl průmyslových zón, které jsou však relativně malé a málo zaplněné, což se projevuje nízkým počtem investorů i podpořených ploch.

Agenturou CzechInvest byl také potvrzen vliv lokální a regionální veřejné správy i dalších aktérů na úspěšnou přípravu průmyslové zóny. Příprava průmyslových zón je komplexní činností, která vyžaduje zapojení a spolupráci celé řady odborníků a úředníků. Aktivita a schopnost lokálních aktérů tak může být důležitým činitelem při explanaci lokalizace průmyslových zón u menších a středních obcí, které, jak již bylo zmíněno výše, ve vybudování zóny spatřovaly možnost výrazného rozvoje regionu. Naopak menší podíl u velkých center indikuje jejich soustředění i na jiné rozvojové mechanismy.

4.2. Vztah průmyslových zón a nezaměstnanosti

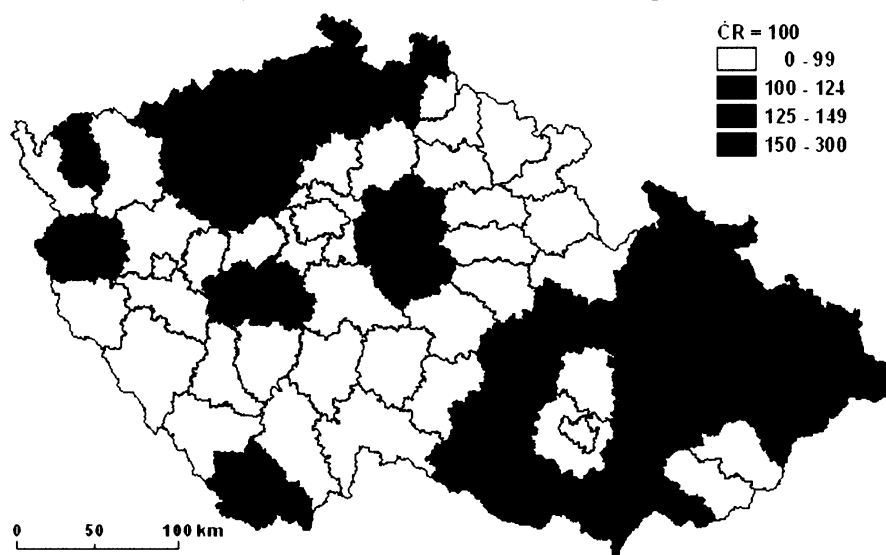
Nezaměstnanost je vedle hrubého domácího produktu jedním z hlavních kritérií při vymezování problémových regionů z hlediska regionální politiky (Blažek, Uhlíř 2002). CzechInvest míru nezaměstnanosti zohledňuje nejen při lokalizaci průmyslových zón, ale používá ji jako hlavní kritérium při udělování podpory na vytváření nových pracovních míst a při určování podmínek pro pobídkové investory.

Pavlínek (2004) předpokládá klíčovou úlohu přítomnosti PZI při rozvoji ekonomiky a poukazuje na snahu přitáhnout investory do regionů s vysokou nezaměstnaností. Zároveň za nejvýraznější okamžité dopady investic považuje ekonomický růst a vytvoření nových pracovních míst.

4.2.1. Nezaměstnanost jako lokalizační faktor

Pro hodnocení souvislostí mezi nezaměstnaností a lokalizací průmyslových zón byla s ohledem na dostupnost dat zvolena úroveň okresů. Na obr. 4 je zachycena míra nezaměstnanosti v porovnání s průměrnou nezaměstnaností České republiky v roce 1998, který lze považovat za počátek fungování podpory průmyslových zón. Dle odchylky od republikového průměru CzechInvest určuje výši podpory na tvorbu nových pracovních míst a rekvalifikace pracovníků, přičemž za nejproblémovější lze považovat regiony s mírou nezaměstnanosti převyšující průměr o více než 50 %. Většinou jde o pánevní strukturálně postižené oblasti či periferní okresy (Bruntál, Jeseník).

Obr. 4: Porovnání míry nezaměstnanosti v okresech s průměrem ČR v roce 1998

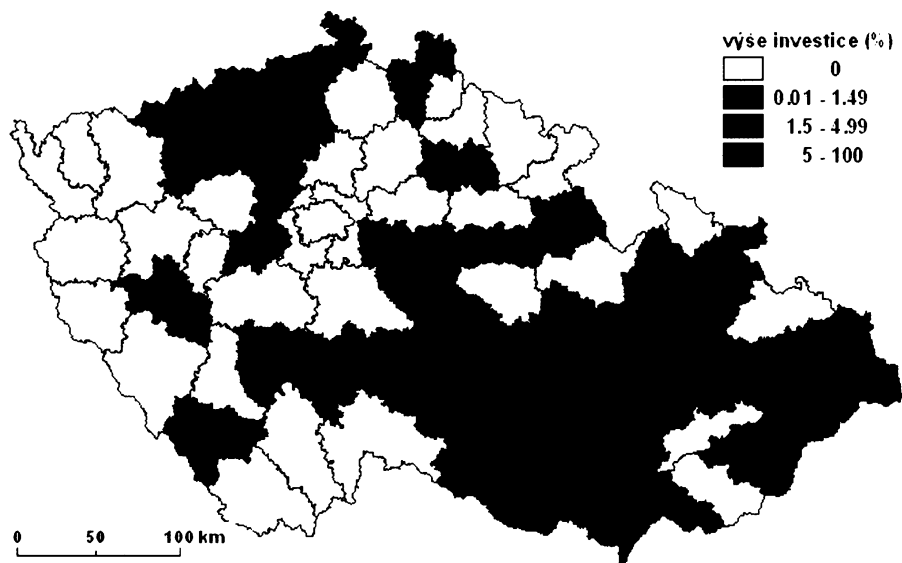

zdroj: www.czso.cz

K potvrzení druhého předpokladu o lokalizaci průmyslových zón v nejvíce postižených regionech byly vytvořeny mapky zobrazující podíl investic v jednotlivých okresech na celkovém objemu investic směřujících do podpořených průmyslových zón v ČR (obr. 5) a podíl plánovaných nově vytvořených míst (obr. 6).

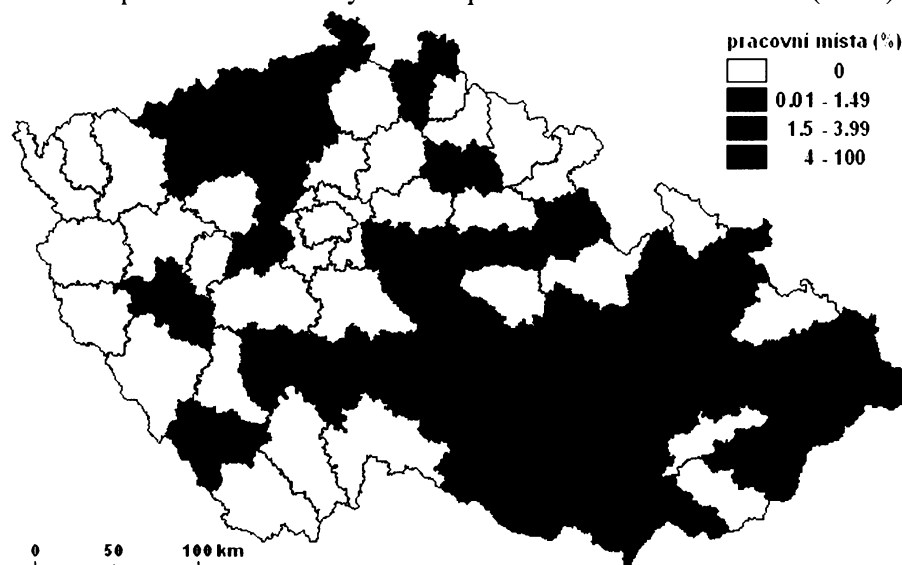

Obr. 5: Výše investice v okresech (2004)

zdroj: CzechInvest

Obr. 6: Předpokládaná nově vytvořená pracovní místa v okresech (2004)

zdroj: CzechInvest

Z obr. 5 a obr. 6 patrná snaha o lokalizaci průmyslových zón do regionů vykazujících nadprůměrnou nezaměstnanost. Program na podporu rozvoje průmyslových zón se ovšem neomezuje jen na tyto regiony, ale zaměřuje se i na další oblasti, kde by lokalizace průmyslové zóny mohla přispět k celkovému rozvoji území (např. Vysočina a některé okresy Jihočeského kraje).

Nelze ovšem již říci, že velikost objemu investic a počtu pracovních míst odpovídá výši nezaměstnanosti v regionech. Největšího podílu na investicích a pracovních příležitostech bylo dosaženo zejména ve velkých městech (Plzeň a zázemí, Brno a Liberec) a dále v okresech Kolín a Přerov, kde byly uskutečněny dvě prozatím největší investiční akce

(TPCA v Kolíně a LG. Philips v Hranicích na Moravě). Toto zjištění obecně koresponduje s teorií regionálního rozvoje uvedenou v kapitole 2.3., která zmiňuje snahu investorů soustředit se na vyspělé regiony s dostatečnou infrastrukturou, které se pak stávají póly růstu pro celý systém.

4.2.2. Nezaměstnanost jako evaluační kritérium

Souvislost mezi výší nezaměstnanosti byla popsána v předchozí části, tato část si klade za cíl prozkoumat, zda investice v daných regionech ovlivnila vývoj jejich míry nezaměstnanosti. Ta je také jedním z hlavních evaluačních měřítek při zjišťování úspěšnosti a efektivnosti poskytované podpory.

Vývoj registrované míry nezaměstnanosti mezi lety 1998 a 2004 v jednotlivých okresech je zachycen na obr. 7. Pro zhodnocení vývoje by mohlo být vhodnější užití aktuálnějších dat, v roce 2004 však došlo ke změně metodiky ve výpočtu míry nezaměstnanosti, což by mohlo ovlivnit interpretaci, proto je rok 2004 považován v této práci za dostatečně reprezentativní.

Obr. 7: Vývoj registrované míry nezaměstnanosti mezi lety 1998 a 2004

zdroj: www.czso.cz

Z obr. 7 je patrné, že ve všech okresech kromě Prahy, Rakovníku a Českých Budějovic došlo k nárůstu nezaměstnanosti. V těchto regionech však není lokalizována žádná státem podpořená průmyslová zóna, vliv na nezaměstnanost zde musí mít jiné faktory.

Ke zjištění míry závislosti změny nezaměstnanosti na velikosti podpořeného území, výší investice a počtem předpokládaných nově vytvořených pracovních míst byl použit Pearsonův korelační koeficient. Do výpočtu byly zahrnuty pouze okresy, ve kterých se

nachází podpořená zóna. Výsledky jsou prezentovány v tab. 2, která na 95% hladině spolehlivosti prokazuje závislost jevů ve všech případech, závislost však dle hodnoty korelačního koeficientu není příliš těsná.

Tab. 2: Závislost změny míry nezaměstnanosti na velikosti podpořeného území, výši investice a předpokládaným počtem nových pracovních příležitostí

		velikost_ uzemi	velikost_ investice	pracovni_ prilezitosti
Pearson Correlation	zmena_nezam	,309	,290	,296
Sig. (1-tailed)	zmena_nezam	,015	,022	,019
N	zmena_nezam	49	49	49

zdroj: vlastní výpočet z dat CzechInvest a ČSÚ

Určitou pravidelnost lze vyzpozorovat, vezmeme-li v úvahu pouze okresy, v nichž celková plocha podpořených průmyslových zón přesahuje 100 ha, a vývoj nezaměstnanosti v kratším časovém období, tedy mezi lety 2001 – 2004. Při tomto užším pohledu se ukazuje, že v okresech Kolín, Plzeň a Olomouc došlo k poklesu míry nezaměstnanosti, naopak o okresech Chomutov, Louny, Brno a Frýdek-Místek nezaměstnanost i přes výraznou podporu státu narůstala. Je tedy možné usuzovat, že v oblastech strukturálně postižených dochází pouze k zmírňování problémů s kritickou výší nezaměstnanosti, kdy nově vytvořené pracovní příležitosti nejsou schopny vyrovnat místa zaniklá v důsledku kolapsu odvětví těžkého průmyslu. Naproti tomu ke snížení nezaměstnanosti dochází v okresech s relativně příznivými lokalizačními podmínkami (viz lokalizační faktory), kde podpořené průmyslové zóny vytvoří nové příležitosti a stávají se tak skutečnými centry růstu regionů.

Kolem vztahu nezaměstnanosti a udělených pobídek se vedou ostré spory i v tisku, kde jsou zmiňovány i negativní dopady investic a nově vytvořených pracovních míst. V souvislosti s příchodem investorů dochází k poklesu pracovních míst a omezování či ukončování výroby v domácích podnicích (Schejbal 2006). Často se objevují i problémy při získávání zaměstnanců do nově vybudovaných montážních závodů. Jsou jimi zejména specifické kvalifikační požadavky kladené na pracovníky, nízká mobilita pracovních sil a štědrý sociální systém.

Z uvedené analýzy je tedy patrné, že nelze očekávat snížení míry nezaměstnanosti umístěním podporované průmyslové zóny v regionu. Velikost nezaměstnanosti by měla být spíše jedním z pomocných kritérií pro výběr vhodné lokality.

4.3. Souvislosti s tendencemi vývoje regionální diferenciaci

Současná lokalizace průmyslových zón může být vnímána jako důsledek mechanismů, které se uplatňují při formování geografické organizace společnosti. Probíhající transformační změny se vyznačují zejména zvýšením selektivnosti a dynamiky vývoje územní diferenciaci (Hampl 2005). Zároveň s tím došlo i ke kvalitativní proměně faktorů podmiňujících rozvoj a proměně vůdčích jednotek. Znamená to příznivý vývoj Prahy a dalších velkých jednotek a naopak útlum rozvoje koncentrací těžkého průmyslu.

Cílem této části je pokusit se o vytvoření závěru pro výše analyzované makropolitické aspekty lokalizace průmyslových zón v porovnání s provedeným výzkumem tendencí vývoje regionální a sídelní diferenciaci v České republice (viz Hampl 2005). Srovnání je provedeno na úrovni okresů a dále následuje krátký pohled na funkční sídelní hierarchii.

Při pohledu na územní intenzitu ekonomiky dle úrovně ekonomického agregátu na km² (Hampl 2005 – obr. 4) se projevuje výrazná koncentrace aktivit v pražském areálu a dále obou pánevních oblastech. Přestože nevhodná ekonomická struktura pánevních okresů vedla k jejich problémům, stále zůstávají silnými integrujícími centry s pracovním i ekonomickým potenciálem a lze zde vyzorovat tendence soustředění podpory průmyslových zón (obr. 5).

Z hodnocení transformační úspěšnosti okresů však vyplývá, že nejúspěšnějšími regiony jsou Praha se svým zázemím, Liberecko, Mladoboleslavsko, Brno a Plzeň (Hampl 2005 – obr. 9). Z toho lze vyvodit závěr, že podpora průmyslových zón je jedním z nástrojů regionální politiky v problémových oblastech, avšak k úspěšnému rozvoji regionu je zapotřebí vzít v úvahu další vstupující vlivy přispívající k atraktivitě podnikatelského prostředí. Tedy přestože podmínky pro investice v nejpostiženějších regionech jsou zvýhodněné, investoři raději směřují do oblastí s vyšším ekonomickým potenciálem.

V transformačním procesu lze vyzorovat i hierarchickou podmíněnost selektivních procesů, což se projevuje i v tendencích lokalizace průmyslových zón u jednotlivých velikostních kategorií sídel. Dle Hampla (2005) dochází ke kvalitativní strukturaci hierarchie dle progresivity jednotlivých funkčních složek. Z toho vyplývá posloupnost koncentrace vyspělých vůdčích funkcí a přímých zahraničních investic do velkých měst. Velká města se tak stávají přirozenými póly rozvoje progresivních služeb a představují přirozenou atraktivitu pro investory i bez nutnosti poskytování výraznějších pobídek. Investiční podpora průmyslových zón se tedy může soustředit na rozvoj menších středisek z velikostní kategorie

20 000 – 49 000 obyvatel. Dotační podpora zakládání zón (zejména při použití metody nákladové mezery) hraje tudíž klíčovou roli při lokalizaci investičních projektů u menších center, která by v konkurenci exponovaných středisek jinak měla menší šanci na úspěch.

5. Vnitřní struktura průmyslových zón

V předchozí části práce byl hlavní důraz kladen na zjišťování faktorů hrajících důležitou roli při lokalizaci průmyslových zón. Na kladném výsledku průmyslové zóny se nepodílí jen samotná lokalizace, ale svůj vliv má i atraktivita podnikatelského prostředí v regionu, která může být značně regulována marketingovou strategií a nabídkami podpor vedoucích k získávání investorů. Při hodnocení úspěšnosti vybudované zóny agentura CzechInvest vychází zejména z dat o zaplněnosti, výši zamýšlené investice a předpokládaném počtu nově vytvořených pracovních míst.

Vzhledem k relativně krátkému období, které uplynulo od počátku uvedení Programu na podporu průmyslových zón, nelze ještě zcela přesně zhodnotit efekty a zejména hlubší vazby, které investoři do regionů přinášejí. Přesto předkládané hodnocení může sloužit alespoň jako ukázka metodického přístupu k problematice průmyslových zón u nás s využitím dostupných dat. V této kapitole je také provedena analýza investorů dle zemí původu, která může poskytnout prvotní představu o mezinárodních vazbách, které se v regionu rozvíjejí.

Statistické zpracování dat o vnitřní struktuře průmyslových zón je v této kapitole provedeno na úrovni krajů, což by mělo vést k základnímu srovnání. Ve specifických případech jsou pak komentáře k některým jevům rozvedeny i na úrovni jednotlivých zón.

5.1. Analýza průmyslových zón dle zaplněnosti

Obsazenost průmyslových zón je jedním z klíčových kritérií pro hodnocení úspěšnosti při lokalizaci. Je však také ukazatelem, kolem kterého se vedou ostré diskuze v médiích i mezi jednotlivými subjekty pověřenými vedením a monitoringem PPRPZ. Sporné se jeví zejména dva body. Za prvé je třeba vzít v úvahu, že areál průmyslové zóny nelze obsadit zcela, je nutno zachovat volné plochy pro výstavbu pozemních komunikací, ochranná pásma pro inženýrské sítě a zeleň. CzechInvest toto metodicky vyřešil tím, že k výpočtu zaplněnosti průmyslové zóny užívá údaje o velikosti investičně připravených ploch, která je již určená k výstavbě výrobních objektů.

Druhým problémem je otázka časového horizontu potřebného k dosažení stanovené míry zaplněnosti. Dle CzechInvestu je doba potřebná k rozběhnutí průmyslové zóny zhruba 5 – 7 let od jejího vybudování. Cíle Programu směřují k získání co největší obsazenosti investory, odborníci z agentury CzechInvest však uvádějí, že zónu lze považovat za úspěšnou

již při 50% zaplněnosti. S tím však nesouhlasí ve své zprávě Nejvyšší kontrolní úřad, který s odvoláním na efektivnost požaduje vyšší hranici pro úspěšnou míru obsazenosti.

Na obr. 8 je zaplněnost průmyslových zón v jednotlivých krajích vyjádřena podílem území podpořeného dle PPRPZ, které již bylo převedeno na investora, na celkovém investičně připravené ploše. Nejvyšších hodnot obsazenosti dosahuje Liberecký kraj, který nabízí vysokou atraktivitu hlavních lokalizačních faktorů a svou polohou náleží k hlavní rozvojové ose České republiky, která dále protíná Mladou Boleslav, Prahu a Plzeň (Viturka 2000). Vysokou zaplněnost vykazují také kraje Olomoucký, Moravskoslezský a Zlínský, což lze zdůvodnit silnou pozicí center Olomouc a Zlín v regionálním rozvojovém systému. Jinou interpretaci je nutno užít v případě Moravskoslezského kraje, kde je vysokou obsazenost možno vysvětlit dosavadním budováním podpořených průmyslových zón v relativně ranných stádiích realizace PPRPZ. Zaplněnost ploch v Moravskoslezském kraji je nutno chápat jako stav s omezenou časovou platností, protože k velkému rozvoji průmyslových zón dojde v následujících letech, kdy bude realizována výstavba automobilky Hyundai a návazných dodavatelských závodů.

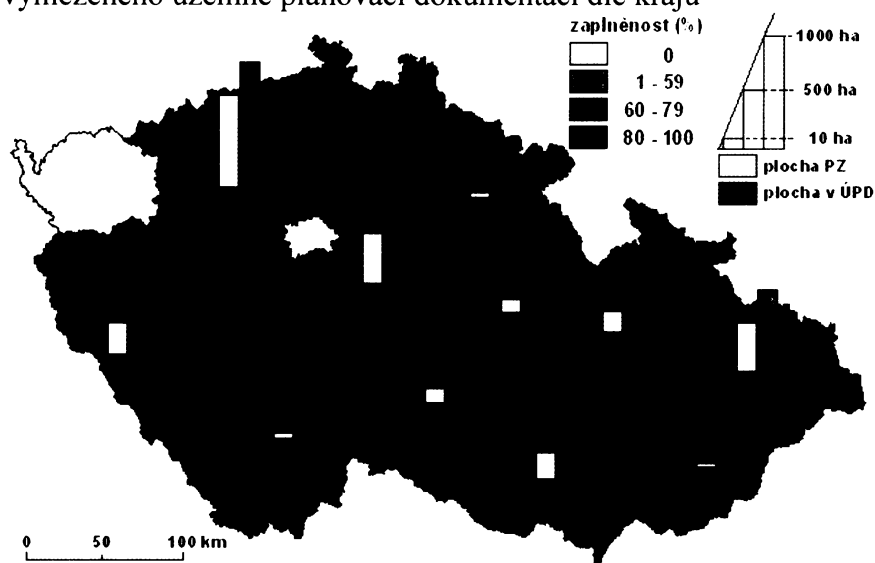
Časový horizont potřebný pro zaplnění průmyslové zóny hraje velkou roli v případě atraktivních krajů Plzeňského a Středočeského, kde nově vybudované a dosud neobsazené zóny snižují celkovou obsazenost v celém kraji. Jde zejména o zóny Plzeň-Nýřany, Tuchlovice a Kutná Hora, kde podpora proběhla pouze formou převodu pozemků z Pozemkového fondu. V této situaci je doba potřebná pro získání investorů delší, než když jsou poskytovány finanční pobídky.⁴ Podobně lze hodnotit i situaci v Královéhradeckém kraji, kde dosud nebyla plně obsazena zóna u Hradce Králové a druhá zóna vybudovaná u Jičína.

Nejproblematictější oblastí se jeví kraj Vysočina, kde celková zaplněnost nedosahuje ani úrovně 50 % a plně obsazena je pouze zóna v Havlíčkově Brodě. Projevuje se zde slabé postavení v sídelní hierarchii i chybějící návaznost na osy či centra regionálního rozvoje.

---

⁴ Obdobná situace byla zaznamenána i v případě průmyslových zón v Olomouci, které na své obsazení investory také musely čekat delší dobu.

Obr. 8: Obsazenost průmyslových zón, velikost podpořeného území a velikost území vymezeného územně plánovací dokumentací dle krajů

zdroj: CzechInvest

Na úrovni jednotlivých průmyslových zón odborníci z CzechInvestu označují za nejproblematičtější zóny v Bystrici pod Pernštejnem a Rumburku. Zde přiznávají nesprávné zhodnocení lokalizačních faktorů vedoucí k nízkému zájmu ze strany investorů. Často diskutovanou je strategická zóna Triangle u Žatce, ve které se dlouhou dobu čekalo na vhodného investora s nabídkou rozsáhlejšího projektu. Dle nejnovějších zpráv je však již v jednání smlouva s japonskou firmou Hitachi, která se zabývá výrobou LCD displejů a do České republiky následuje svého dodavatele IPS Alpha, se kterým již byla investice dohodnuta.

Obr. 8 dále zachycuje celkovou rozlohu území podpořeného dle PPRPZ v porovnání s plochou vymezenou v územně plánovací dokumentaci jako území určené pro umístění průmyslové výroby, obchodu a služeb. Dle zkušeností pracovníků CzechInvest je rozdíl mezi podpořeným územím a plochou vymezenou v územních plánech způsoben tím, že často je pro začátek investičně připravena pouze část průmyslové zóny a dle její úspěšnosti či zájmu investorů pak zóna dále rozšiřována. Toto srovnání umožňuje pohled na potenciální možnosti rozvoje průmyslových zón v krajích v případě zájmu investorů.

Největší relativní nárůst ploch je umožněn v krajích Libereckém a Zlínském, což je způsobeno velmi nízkou absolutní rozlohou již vybudovaných průmyslových zón. Naopak nejmenší potenciál rozvoje nabízí Jihočeský a Jihomoravský kraj. Přesto se však největší kumulace ploch průmyslových zón koncentruje do Moravskoslezského a Ústeckého kraje, což

jsou tradiční průmyslové oblasti, které navíc splňují kritéria stanovená pro problémové regiony. Pro investory je zde relativně nejlepší možnost dosažení státních podpor.

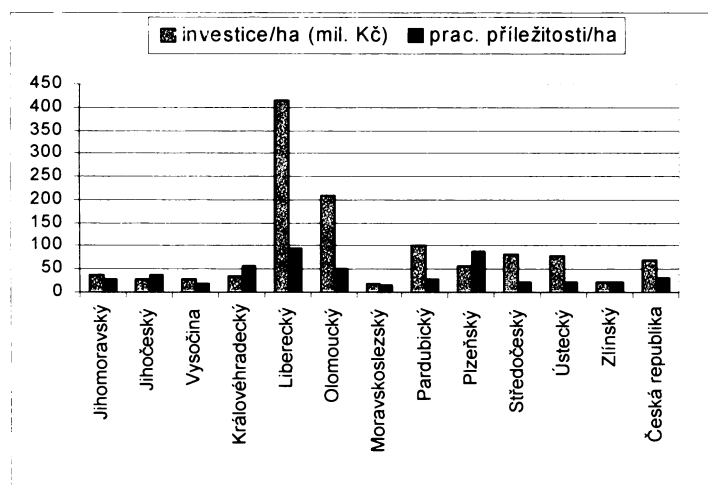
5.2. Objem investic a pracovních příležitostí v průmyslových zónách

Bližší představu o vnitřní struktuře průmyslových zón může poskytnout pohled na koncentraci investic a pracovních příležitostí v průmyslových zónách vyjádřených výší investice na hektar a předpokládaným počtem nově vytvořených pracovních míst na hektar (obr. 9). Přestože vypovídací schopnost tohoto ukazatele je velmi spekulativní, může nám poskytnout základní představu o intenzitě investic v jednotlivých zónách.

V porovnání relativizovaných výší investice zcela dominuje Liberecký kraj, což je způsobeno existencí jediné, poměrně malé průmyslové zóny, kterou z převážné většiny obsadil japonský investor zabývající se výrobou automobilových klimatizací. Ten uskutečnil nákladný projekt a vytvořil více než 1000 nových pracovních míst.

Zajímavá situace nastává v případě krajů Jihočeského, Královéhradeckého a Plzeňského, kde vztah mezi investicí a počtem pracovních míst je obrácený než v ostatních regionech. Vysvětlením může být, že jsou zde lokalizovány projekty, kde se neuplatňují tak nákladné výrobní technologie, ale je zapotřebí velké množství manuálních pracovních sil (např. montážní závod Škody Mladá Boleslav v Kvasinách). V případě Plzně ještě má svůj vliv i realizace revitalizace areálu bývalé Škody Plzeň, kde jsou investory vytvářena (obnovována) pracovní místa, ale dochází k úsporám při budování výrobních objektů a infrastruktury.

Obr. 9: Velikost investice a počet pracovních míst na hektar dle krajů

zdroj: vlastní výpočet z dat CzechInvest

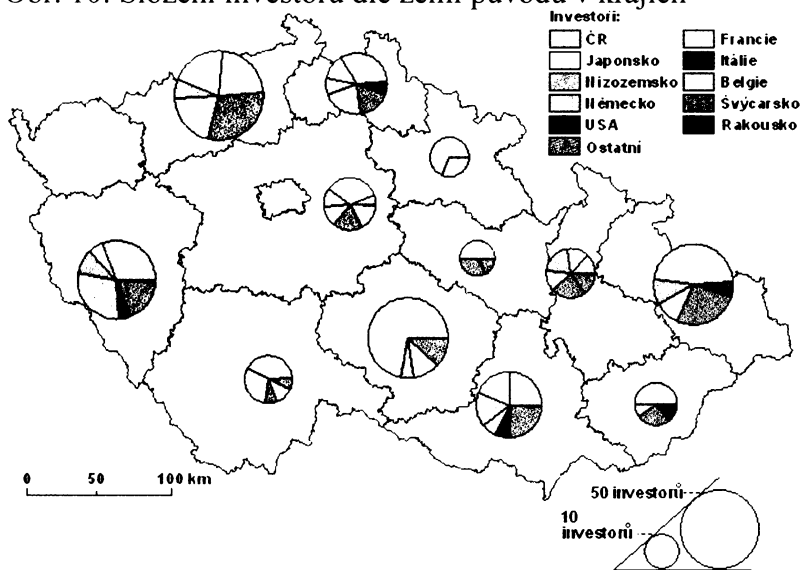
Překvapivá je nízká hodnota intenzity investic a pracovních míst na hektar na podpořených průmyslových zónách v Moravskoslezském kraji, přestože v celkové rozloze průmyslových zón se kraj řadí na přední místa. To je dáno tím, že zde do současnosti bylo realizováno množství projektů, z nichž žádný nevytvořil více než 1000 pracovních míst. Změnu v této oblasti přinese budování nové strategické zóny u Nošovic pro automobilku Hyundai, a navazující subdodavatelské investice v okolí. Konkrétnější dopady však v současné době nelze podrobněji posoudit.

5.3. Složení investorů dle zemí původu

Analýza zemí původu investorů má význam při získávání dalších investic pro průmyslové zóny, kdy aktuální složení lze použít pro vytváření propagačních strategií jako reklamu již uskutečněných úspěšných investičních akcí v České republice. Kromě toho však původ investorů v průmyslových zónách může napomoci indikaci vytvářejících se vzájemných vazeb. Právě vazby vedoucí ke vzniku clusterů a dodavatelských sítí jsou zdůrazňovaným druhým krokem v procesu přijímání zahraničních investic hostitelskou ekonomikou.

Ze získaných dat nelze v této práci provést analýzu interakcí, které vznikají mezi firmami v rámci jednotlivých průmyslových odvětví. Proto zde bude proveden pokus nastínit potenciální vztahy existující mezi investory ze stejných zemí původu. Výsledek zpracování je zachycen na obr. 10, který ukazuje nejen podíl subjektů z jednotlivých zemí na celkovém počtu investorů v kraji, ale zachycuje i absolutní počet investorů. Poněkud zkreslující je kategorie „Ostatní“, do které byli zařazeni investoři z velmi vzácně se vyskytujících států a dále pak takové firmy, jejichž původ nebylo možno dohledat z důvodu jejich velmi složité vlastnické struktury (zejména transformující se akciové společnosti v Moravskoslezském kraji) a dále v případě výrazné změny jejich názvu.

Obr. 10: Složení investorů dle zemí původu v krajích

zdroj: vlastní výpočet z dat CzechInvest

Ve struktuře investorů v České republice uskutečňujících své projekty ve státem podpořených průmyslových zónách převládají zejména zahraniční firmy. Přestože jejich složení je velmi různorodé, dominují státy evropské. Z ostatních světových zemí zde má své zastoupení pouze Japonsko, Spojené státy americké, jejichž postavení není již tak výrazné a raritou je investor ze Singapuru v Karviné a Tchaj-wanu v Brně.

Právě v souvislosti s japonskými investory se hovoří o vytváření dodavatelských sítí pro jejich výrobní závody. Jak uvádí Pavlínek (2004) subdodavatelské vztahy bývají často problematické z důvodu nedostatečné kvality, sofistikovanosti technologií a načasování dodávek domácími firmami. Investor tedy do regionu přitáhne další výrobce ze své mateřské země, čímž lze částečně vysvětlit zvýšenou koncentraci japonských investorů v Ústeckém a Středočeském kraji a jejich naprostou absenci v krajích jiných (např. Zlínský, Jihočeský). Svou roli hraje i usnadnění vstupu firmy do regionu, kde již působí jiný investor z dané země.

Významné zastoupení téměř ve všech krajích mají investoři z Německa. Zde lze i v měřítkově velmi hrubém statistickém zpracování vysledovat jejich silný podíl v krajích s Německem bezprostředně sousedících a klesající intenzitu lokalizace s rostoucí vzdáleností od hranic. Atraktivita České republiky pro německé investory je dána zejména blízkostí obou zemí, což zajišťuje relativně nízké dopravní náklady hotových produktů na cílový trh či výrobků určených pro další zpracování zpět do Německa. Z dalších evropských zemí má svůj podíl na zastoupení ve většině krajů již jen Nizozemsko, kde však nebylo z dostupných dat možno vysledovat žádnou výraznější pravidelnost.

Jisté vazby mezi firmami jednoho státu v rámci kraje lze najít na příkladu zemí, které jsou přítomny pouze v určitém regionu. V případě investorů z Francie ve Středočeském kraji je kromě hlavního francouzského spoluvlastníka automobilky TPCA lokalizována i výroba klimatizačních jednotek a logistická firma pro automobilový průmysl takéž francouzského původu. U investorů z Belgie v Olomouckém kraji dochází k působení v jednom průmyslovém odvětví (chemický průmysl), obdobně je tomu i u zastoupení Itálie v Moravskoslezském kraji.

Přestože podpora průmyslových zón je vnímána především v souvislosti se zahraničními investicemi, je patrné, že výraznou část zde zaujímají investoři českého původu. Zejména v Královéhradeckém kraji a na Vysočině, kde existují největší problémy při zaplňování ploch určených pro průmyslovou výrobu dosahují téměř tříčtvrtinového podílu. Nejmarkantnější je tato situace na Vysočině, kde kvůli její malé atraktivitě pro cizí investory dochází k obsazování investičně připravených území místními, převážně malými a středními podnikateli. Tento trend je ve shodě se zkušenostmi odborníků z CzechInvestu, kdy přes počáteční upřednostňování zahraničních investic narůstá význam českých investorů v jednotlivých průmyslových zónách.

6. Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo přinést základní orientaci v problematice průmyslových zón vznikajících v rámci aplikace politiky regionálního rozvoje. Stěžejní částí bakalářské práce byla analýza dat poskytnutých agenturou CzechInvest, která obsahovala údaje o rozlohách podpořených území, výších dotací, investorech, velikosti investic a počtech očekávaných nově vytvořených pracovních míst v období 1998 – 2004. Velkým přínosem při zpracování byl také rozhovor z pracovníkem CzechInvestu, který pomohl objasnit některé jevy vyskytující se v praxi při lokalizaci průmyslových zón a poskytování podpor jednotlivým projektům.

V úvodní kapitole byly nastíněny základní otázky, na které se bakalářská práce dále zaměřovala. V rozporu s prvním předpokladem byl empiricky dokázán největší podíl ploch na celkové rozloze průmyslových zón u velikostních kategorií 10 000 – 19 999 a 20 000 – 49 999 (jak v absolutním vyjádření, tak v relativním srovnání s ekonomicky aktivními obyvateli), kde lze předpokládat dostatečné množství pozemků vhodných pro přípravu průmyslových zón. Velkou roli zde hraje také aktivita lokálních a regionálních aktérů spatřujících v nabídce průmyslových zón příležitost k významnému rozvoji. Největší podíl investorů byl zaznamenán u velkých měst z kategorie 80 000 – 499 999. Svědčí to o atraktivitě center pro investory, čímž byla potvrzena tendence investorů preferovat atraktivní rozvojová centra. Naopak u nejmenších obcí pod 10 000 obyvatel se budování průmyslové zóny vyplatí pouze ve specifických případech.

Při ověřování druhého předpokladu o lokalizaci investic a tvorbě pracovních míst v regionech vykazujících zvýšenou nezaměstnanost byla patrná snaha zaměření podpory zejména na tyto problémové regiony, avšak zřetelná byla i tendence investorů soustředit své projekty do jiných oblastí nabízejících vhodnou infrastrukturu. Při hodnocení vývoje nezaměstnanosti, který je často užíván jako evaluační kritérium byla prokázána pozitivní závislost mezi změnou míry nezaměstnanosti na velikosti podpořeného území, výši investice a předpokládaným počtem nových pracovních příležitostí. Tato závislost však není příliš výrazná a vliv umístění průmyslové zóny na snížení nezaměstnanosti se výrazněji projevuje zejména v regionech, které již před investicí vykazovaly relativně nízkou míru nezaměstnanosti ve srovnání s republikovým průměrem.

Při posuzování úspěšnosti lokalizace průmyslové zóny a jejím dopadu na region je nutno brát v úvahu i další faktory uplatňující se v procesu společenské transformace, kdy

investoři preferují transformačně úspěšné regiony a dále větší města představující centra regionálního rozvoje.

Doplňujícím pohledem na problematiku průmyslových zón je analýza míry obsazenosti investory a struktura investorů, díky které lze indikovat některé existující vazby.

Při hodnocení zaplněnosti průmyslových zón, se projevuje diferenciací na úrovni krajů. Procento zaplněnosti je vysoké v krajích Libereckém, Olomouckém a Moravskoslezském, naopak menší než 50% obsazenost mají zóny v kraji Vysočina. Toto zjištění se shoduje s třetím předpokladem o preferencích podnikatelsky atraktivního prostředí. Dle očekávání velkou roli při obsazování hraje i časové období, které uplynulo od vybudování průmyslové zóny.

Vzniklé mezinárodní vazby lze v souladu se čtvrtým předpokladem do určité míry potvrdit díky výskytu investorů ze stejných zemí původu v určitých regionech, jejich hloubku však není možné z dostupných dat přesně určit. Preferenci regionů blízkých zemi původu investora se podařilo prokázat pouze v případě Německa. Překvapivou byla téměř 75% přítomnost domácích investorů, převážně menších a středních firem v Královéhradeckém kraji a na Vysočině.

Pro další rozvoj průmyslových zón je nutná zejména nabídka vhodných území pro výstavbu výrobních objektů a schopnost krajských a obecních úřadů reagovat na poptávku. Do budoucna lze počítat i se zapojením soukromých developerů při přípravě investičních ploch.⁵ Dle CzechInvestu by měla být podpora dále zaměřena nejen na přivedení investorů do České republiky, ale měla by být s větším důrazem posuzována i kvalitativní stránka investic. Lze očekávat posuny některých investorů na východ za levnější pracovní silou a naopak zvýšení kvalifikačních požadavků pracovníků pro případný rozvoj vědecko-technologických parků.

Z výzkumného hlediska bude zajímavý pohled na dopady uskutečněných investičních projektů v delším časovém horizontu a hlubší analýzu vzniklých vazeb v regionech.

---

⁵ To již do určité míry funguje, příkladem mohou být společnosti CTP Invest a Investorsko inženýrská a.s.

7. Použitá literatura

BLAŽEK, J. (2002): Local government finances in the Czech Republic as a framework for local development: 12 years of trial and error approach, Acta Universitatis Carolinae - Geographica, Vol. XXXVII, č.2, str. 157-173.

BLAŽEK, J., UHLÍŘ, D. (2002): Teorie regionálního rozvoje - nástin, kritika, klasifikace. Praha, Karolinum, 2002, 211 s.

CzechInvest (2006): Historie Programu na podporu rozvoje průmyslových zón [www.czechinvest.org; 15.7.2006]

CzechInvest (2006): Průmyslové zóny [www.czechinvest.org; 12.5.2006]

CzechInvest (2006): Resumé Programu pro podporu tvorby nových pracovních míst v regionech nejvíce postižených nezaměstnaností [www.czechinvest.org; 30.5.2006]

HALL, P. (2002): Urban and regional planning. Taylor & Francis, London, United Kingdom, 4th edition, 237 p.

HAMPL, M. (2005): Geografická organizace společnosti v České republice: transformační procesy a jejich obecný kontext. Praha, Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, 147 s. + mapová příloha

JAHN, M., ZIGIC, K. (2001): Role zahraničních investic v České republice. 31. seminář České společnosti ekonomické v řadě „Ekonomické teorie a česká ekonomika“ [www.cse.cz/soubory/bulletiny/etce-31.pdf; 15.7.2006]

KAMINSKI, B. (2001): How Accession to the European Union Has Affected External Trade and Foreign Direct Investment in Central European Economies. World Bank Policy Research Working Paper Nr. 2578, Washington, D.C., 43 s.

KOUSALOVÁ, P. (2005): Lokalizace PZI: potenciál a jeho realizace v regionech. diplomová práce, PřF UK

KRUGMAN, P. (1991): Geography and Trade. MIT Press, Cambridge, USA, 142 p.

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2005): Pravidla Programu na podporu rozvoje průmyslových zón platná od 14. ledna 2005 [www.mpo.cz/dokument862.html; 12.5.2006]

Ministerstvo průmyslu a obchodu (2005): Operační program průmysl a podnikání. Výroční zpráva 2004, Odbor strukturálních fondů, MPO ČR, duben 2005, 140 s.

Nejvyšší kontrolní úřad (2002): Dotace ze státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón. kontrolní akce č. 01/26, Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu č. 2/2002, str. 78-83

Nejvyšší kontrolní úřad (2004): Prostředky státního rozpočtu poskytované na zainvestování průmyslových zón. kontrolní akce č. 03/31, Věstník Nejvyššího kontrolního úřadu č. 2/2004, str. 194-204

NEWTON Holding (2001): Různé pohledy na přímé zahraniční investice. Ekonomické analýzy, 4/2001 [www.newton.cz/makroanalzy]

PAVLÍNEK, P. (2004): Regional Development Implications of Foreign Direct Investment in Central Europe. European Urban and Regional Studies, 11, č. 1, London, s. 47-70

PLOJHAR, M., SRHOLEC, M. (2004): Politická ekonomie investičních pobídek. Politická ekonomie, VŠE, Praha, ročník LII, č. 4/2004, str. 451-466

SCHEJBAL, J. (2006): Investiční pobídky - Terno hlavně pro politiky. Podnikatelský týdeník PROFIT, Stanford, a. s., Praha, č. 2006/14 [www.profit.cz]

SRHOLEC, M. (2003): Přímé zahraniční investice a technologické změna. Politická ekonomie, VŠE, Praha, ročník LI, č. 5/2003, str. 695-713

VITURKA, M. a kol. (1998): Investiční atraktivita vybraných měst České republiky. ESF MU, Brno

VITURKA, M. (2000): Zahraniční investice a strategie regionálního rozvoje. ESF MU, Brno, 81 s.

United Nations Conference on Trade and Development (2001): World Investment Report 2001: Promoting linkages. United Nations, New York and Geneva